

F.t.l. vedr. de kommunale styrelseslove

Lovforslag nr. L 70. Fremsat den 24. november 1982 af indenrigsministeren

Forslag

til

Lov om ændring af de kommunale styrelseslove

(Ægtefælleinhabilitet m.v.)

§ 1

I lov om kommunernes styrelse, jfr. lovbekendtgørelse nr. 188 af 22. april 1981, foretages følgende ændringer:

1. I § 29 indsættes efter *stk. 3* som nyt *stk.*:

»*Stk. 4.* Ingen, hvis ægtefælle eller samlever er ansat af kommunalbestyrelsen, kan være medlem af

a) det stående udvalg, hvis forvaltningsområde omfatter ægtefællens eller samlevers tjenstlige virksomhed, hvis ægtefællen eller samleveren er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af udvalgets forvaltningsområde eller i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for forvaltningsområdet,

b) økonomiudvalget, hvis ægtefællen eller samleveren er umiddelbart ansvarlig for

eller i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for økonomiudvalgets forvaltningsområder eller er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et under et stående udvalg hørende forvaltningsområde.«

2. § 54, *stk. 2* ophæves.

Stk. 3 bliver herefter *stk. 2*.

§ 2

I lov om Københavns kommunes styrelse, jfr. lovbekendtgørelse nr. 189 af 22. april 1981, foretages følgende ændring:

§ 46, *stk. 2* ophæves.

Stk. 3 bliver herefter *stk. 2*.

§ 3

Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Formålet med lovforslaget er bl. a. at lempe reglerne for, hvornår ægtefæller eller samlevere til kommunalt ansatte kan være medlem af de stående udvalg og økonomiudvalget i en kommune.

Samfundsudviklingen har medført, at ægtefæller i dag snarere betragtes som selvstændige individer end som dele af en familie. De behøver således ikke at have sammenfaldende opfattelser af politiske eller andre spørgsmål. Denne opfattelse fører til, at det i lovgivningen vil være rimeligt i højere grad end hidtil at sondre mellem ægtefællernes interesser.

Hertil kommer endvidere et ønske om, at ikke for mange mennersker afskæres fra at deltage i det kommunalpolitiske arbejde som udvalgsmedlemmer.

Der gælder en ulovbestemt, generel regel – en såkaldt retsgrundsætning – hvorefter der til udvalgshverv ikke kan udpeges medlemmer, der har særlige personlige (uvedkommende) interesser inden for et udvalgs sagsområde. Denne retsgrundsætning er specielt for kommunalt ansatte blevet præciseret ved reglerne i § 29, stk. 2 og 3, i lov om kommunernes styrelse. Ifølge disse bestemmelser er kommunalt ansatte udelukket fra medlemskab af det stående udvalg, hvis forvaltningsområde omfatter vedkommendes tjenstlige virksomhed, og kommunalt ansatte er i et vist – mere begrænset – omfang udelukket fra medlemskab af økonomiudvalget.

Et bærende hensyn bag reglerne i § 29, stk. 2 og § 29, stk. 3, er, at der opretholdes en almen tillid hos offentligheden til, at en given beslutningsproces forløber uden indflydelse fra uvedkommende hensyn. Men herudover er reglen begrundet i 2 organisatoriske hensyn. Det ene hensyn vedrører effektiviteten i udvalgenes tilsyn med forvaltningen, idet det findes uacceptabelt, at en ansat som medlem af et udvalg kan komme til at føre tilsyn med sig selv. Det andet hensyn vedrører forvaltningens effektivitet, idet det findes uacceptabelt, at en ansat som udvalgsmedlem kan komme til at

blive overordnet i forhold til den person, der er overordnet i forhold til medlemmets virksomhed som kommunalt ansat. Man kunne således frygte for, at den tjenstligt foresatte vil være utilbøjelig til at skride ind over for det pågældende kommunalbestyrelsesmedlem, f.eks. i anledning af mangler ved den pågældendes arbejde, idet den tjenstligt foresatte kunne frygte for reaktioner fra vedkommende udvalg.

Efter indenrigsministeriets nuværende praksis, baseret på den ovenfor nævnte retsgrundsætning, er ægtefæller og samlevere til kommunalt ansatte afskåret fra medlemskab af de stående udvalg og økonomiudvalget i samme omfang som den kommunalt ansatte selv. Denne opfattelse er begrundet med, at ægtefællen eller samleveren vil identificere sig med den kommunalt ansattes interesser. En ændring af gældende ret for ægtefælle- og samleversituationen må – uanset at denne ikke hviler på skreven ret – kræve lovgivning.

Lovforslaget tilsigter at bringe retstilstanden i overensstemmelse med den stedfundne samfundsudvikling, idet der foretages en afvejning af hensynet til ægtefællen og samleveren som en selvstændig person og de hensyn, der bærer de udtrykkelige regler i § 29, stk. 2 og 3. Der er endvidere ved lovforslaget taget hensyn til, at den gældende retstilstand har vist sig at medføre vanskeligheder i adskillige kommuner.

Det fremhæves særligt, at lovforslaget ingen ændring medfører for den kommunalt ansattes egen mulighed for medlemskab af de stående udvalg og økonomiudvalget.

Efter gældende ret kan også andre kommunalbestyrelsesmedlemmer end de, der er gift med eller samlever med kommunalt ansatte, være afskåret fra medlemskab af udvalg. Det gælder i et vist omfang kommunalbestyrelsesmedlemmer, der regelmæssigt og i betydeligt omfang har en privat erhvervsmæssig interesse i sager, der behandles i vedkommende udvalg.

Om der foreligger en sådan betydelig erhvervsmæssig interesse, kan kun afgøres ved en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, og nærværende

lovforslag medfører ikke nogen ændring i denne retstilstand.

Lovforslaget er forelagt Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen i Danmark. Når udtalelserne foreligger, vil de blive tilsendt det pågældende folketingsudvalg.

For så vidt angår tilblivelsen af lovens § 29, stk. 2, i den oprindelige affattelse, henvises til Folketingstidende 1967/68, 2. samling: B 279 og 289 f. Vedrørende ændring af lovens § 29, stk. 2, i folketingsåret 1976/77 og forslaget om at indsætte et nyt stk. – stk. 3 om økonomiudvalget – henvises til Folketingstidende 1976/77, 2. samling: 287, 1332 ff., 4890 ff., 5157 ff og 5386.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Den foreslåede bestemmelse dækker ligesom § 29, stk. 2 og 3, de stående udvalg og økonomiudvalget.

Forslaget tilsigter at indføre et såkaldt »afstandskriterium«, således at ægteskab eller samliv med en kommunalt ansat kun afskærer fra medlemskab, når den ansatte har cheffunktioner eller andre ledende funktioner.

ad a) Medlemskab af et stående udvalg er udelukket, hvis ægtefællen eller samleveren »er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af udvalgets forvaltningsområde«, dvs. er forvaltningsgrenchef. Som eksempler på forvaltningsgrenchefer kan nævnes socialinspektører, skoledirektører og stadsingeniører.

Medlemskab af et stående udvalg er endvidere udelukket, hvis den kommunalt ansatte ægtefælle eller samlever »i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for forvaltningsområdet«.

Den enkelte kommunalbestyrelse kan selv bestemme, hvorledes dens administration skal indrettes, herunder hvilken funktion og stillingsbetegnelse den enkelte ansatte skal have. Der kan på denne baggrund ikke opstilles noget udtømmende katalog over de tilfælde, hvor en ægtefælles eller samlevers ansættelse i kommunen medfører, at kommunalbestyrelsesmedlemmer er afskåret fra at være udvalgsmedlemmer. Et vejledende moment vil være stillingens lønmæssige placering.

Som eksempler på stillinger, der aldrig vil bevirke udelukkelse, kan nævnes: ansættelse som menig medarbejder på en institution eller assistentarbejde i forvaltningen.

Som eksempler på stillinger, der kan bevirke udelukkelse, kan nævnes: sekretariatsleder, kontorchef, institutionsleder (f.eks. skoleinspektør eller børnehaveleder).

ad b) Medlemskab af økonomiudvalget er udelukket, når den kommunalt ansatte ægtefælle eller samlever er umiddelbart ansvarlig for eller i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for økonomiudvalgets forvaltningsområder eller er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et under et stående udvalg hørende forvaltningsområde.

Inden for økonomiudvalgets »lovbestemte sagsområde« (§ 29, stk. 3, litra a)) lempes man herved adgangen til medlemskab, idet ægteskab eller samliv med en »menig« medarbejder ikke forhindrer medlemskab af økonomiudvalget. Derimod vil ægteskab eller samliv med kommunaldirektør, økonomichef m.v. eller andre med ledelsesfunktioner inden for den økonomiske forvaltning, f.eks. en leder af kommunens edb-sekretariat eller kommunens løn- og personalekontor, medføre, at man er udelukket fra medlemskab af økonomiudvalget.

Efter bestemmelsen udelukker ægteskab eller samliv med en kommunalt ansat fra medlemskab af økonomiudvalget i samme omfang, som det er tilfældet for kommunalt ansatte efter reglerne i § 29, stk. 3, litra b) og litra c), dvs. i tilfælde af ansættelse uden for økonomiudvalgets lovbestemte sagsområder eller under et stående udvalgs forvaltningsområde. Udelukkelse er her i forvejen begrænset til dels tilfælde, hvor der foreligger cheffunktioner eller andre ledende funktioner, dels tilfælde af forvaltningsgrensheffunktioner.

Til nr. 2

Med baggrund i de senere års lempelser i det økonomiske tilsyn over for kommunerne forekommer det ikke længere påkrævet at opretholde en rutinemæssig pligt til at indsende budgetter til tilsynsmyndigheden, og denne pligt foreslås derfor ophævet.

Ophævelsen af pligten til årligt at indsende budgettet til tilsynsmyndigheden indebærer ikke, at et tilsynsråd er afskåret fra at kræve budgettet tilsendt, f.eks. i anledning af en konkret sag, ligesom indenrigsministeriet i forbindelse med indsendet med kommunernes økonomi fortsat vil kræve budgetter indsendt fra alle landets kommuner og amtskommuner.

Til § 2

Der henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 2.

Til § 3

Det foreslås, at bestemmelserne træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende. Bestemmelsen i § 1, nr. 1, medfører således en lovliggørelse af de tilfælde, hvor en kommunalbestyrelse har besluttet, at et kommunalbestyrelsesmedlem har kunnet forblive som medlem af et udvalg, hvis forvaltningsområde omfatter ægtefællens tjenstlige virksomhed, bortset fra de tilfælde, hvor ægtefællen måtte have ledende administrative funktioner inden for udvalgets forvaltningsområde. I sidstnævnte tilfælde må der vælges nyt medlem til udvalget.

Bestemmelsen giver derimod ikke det medlem,

der på grund af vejledende udtalelser fra tilsynsmyndigheden er udtrådt af et stående udvalg, fordi dets forvaltningsområde omfatter ægtefællens tjenstlige virksomhed, ret til at fordre at blive medlem af udvalget igen. Men reglen udelukker ikke interesserede udvalgsmedlemmer fra, med kommunalbestyrelsens accept, jfr. § 28, stk. 1, og § 17, stk. 2, i lov om kommunernes styrelse, at bytte udvalgspladser.

Økonomiske og administrative konsekvenser af lovforslaget

Lovforslaget medfører ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

§ 1.

1. I § 29 indsættes efter stk. 3 som nyt stk.:

Stk. 4. Ingen, hvis ægtefælle eller samlever er ansat af kommunalbestyrelsen, kan være medlem af

a) det stående udvalg, hvis forvaltningsområde omfatter ægtefællens eller samleverens tjenstlige virksomhed, hvis ægtefællen eller samleveren er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af udvalgets forvaltningsområde eller i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for forvaltningsområdet,

b) økonomiudvalget, hvis ægtefællen eller samleveren er umiddelbart ansvarlig for eller i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for økonomiudvalgets forvaltningsområder eller er umiddelbart ansvarlig for ledelsen af et under et stående udvalg hørende forvaltningsområde.

§ 29. Et udvalgsmedlem må ikke mod betaling yde nogen præstation til den gren af kommunens forvaltning, der forestås af vedkommende udvalg, uden efter forudgået offentlig licitation eller, hvor forholdene særlig taler derfor, i henhold til kommunalbestyrelsens vedtagelse.

Stk. 2. Ingen, der er ansat af kommunalbestyrelsen, kan være medlem af det stående udvalg, hvis forvaltningsområde omfatter

hans tjenstlige virksomhed.

Stk. 3. Medlemskab af økonomiudvalget er udelukket for

a) ansatte i den del af den kommunale forvaltning, som varetager administrationen af de sagsområder, der i medfør af § 18, stk. 2, og kapitel V er henlagt under økonomiudvalget,

b) ansatte, der er umiddelbart ansvarlige for eller i øvrigt har ledende administrative funktioner inden for andre forvaltningsområder, som forestås af økonomiudvalget, og

c) ansatte, der er umiddelbart ansvarlige for ledelsen af et under et stående udvalg hørende forvaltningsområde.

2. § 54, stk. 2 ophæves.

§ 54. –

Stk. 2. Umiddelbart efter årsbudgettets endelige vedtagelse i kommunalbestyrelsen indsendes dette tillige med de flerårige budgetoverslag til tilsynsmyndigheden.

§ 2.

§ 46, stk. 2 ophæves:

§ 46. –

Stk. 2. Umiddelbart efter årsbudgettets endelige vedtagelse i borgerrepræsentationen indsendes dette tillige med de flerårige budgetoverslag til indenrigsministeren.